

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 278/2023-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného VARINSKÝ & Partners, s. r. o., Námestie SNP 13, Banská Bystrica, proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Žiari nad Hronom, Okresného dopravného inšpektorátu v konaní sp. zn. ORP-29/DI-ZH-2008 a jeho uzneseniu z 9. januára 2009, postupu Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom v konaní sp. zn. 2 Pv 343/18/6613, postupu Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici v konaní sp. zn. 3 Kpt 79/20/6600 a postupu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní sp. zn. IV/4 GPt 91/18/1000 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia základného na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti zaručeného čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi a rozhodnutím orgánov činných v trestnom konaní a orgánov prokuratúry uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Žiari nad Hronom, Okresného dopravného inšpektorátu (ďalej len „vyšetrovateľ“) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prikázať Krajskej prokuratúre v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská prokuratúra“) a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) konať bez zbytočných prietáhov, priznať mu finančné zadosťučinenie v celkovej sume 50 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Uznesením vyšetrovateľa z 18. mája 2008 bolo začaté trestné stíhanie vo veci prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že 18. mája 2008 o 17.15 h došlo v obci [REDAKOVANÉ] k dopravnej nehode osobného motorového vozidla, ktoré viedol vodič [REDAKOVANÉ] (ďalej len „vodič“), a to tak, že v smere od futbalového ihriska na družstvo pri predajni Konzum mal sťažovateľ z neznámych príčin náhle vojsť pred vozidlo, následkom čoho došlo ku kontaktu a sťažovateľ utrpel ťažké zranenia (okrem iného vnútrolebečné krvácanie a opuch mozgu so stavom bezprostredného ohrozenia života s dobou liečenia nad 42 dní).

3. Napadnutým uznesením vyšetrovateľa z 9. januára 2009 bolo trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zastavené, pretože skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Nevypočutie sťažovateľa v zastavenom konaní odôvodnil vyšetrovateľ jeho zdravotným stavom, keďže nebol schopný (a podľa stanoviska lekára ani v budúcnosti nebude schopný) sa k priebehu a okolnostiam dopravnej nehody vyjadriť. Ďalej z výpovedí svedkov a zo znaleckého posudku [REDAKOVANÉ] považoval vyšetrovateľ za zrejmé, že dopravnú nehodu zaviniť svojim konaním sťažovateľ tak, že sa mal nesprávne pohybovať po vozovke, a tým vytvoriť prekážku vodičovi, teda že vodič nenesie žiadnu zodpovednosť na vzniku dopravnej nehody. Podľa vyšetrovateľa bolo preukázané, že v čase skutku mal byť sťažovateľ ako chodec pod vplyvom alkoholu (2,4 promile). U vodiča požitie alkoholu nebolo zistené.

4. Sťažovateľ podal 18. septembra 2009 civilnú žalobu o náhradu bolestného proti vodičovmu poskytovateľovi povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu. Okresný súd Žiar nad Hronom rozsudkom č. k. 4C/221/2009-135 z 15. júna 2011 žalobu zamietol. Považoval za preukázané, že sťažovateľ ako chodec pod značným vplyvom alkoholických nápojov úmyselne vstúpil na vozovku slúžiacu predovšetkým na premávku motorových vozidiel, a to v čase, keď videl prichádzať motorové vozidlo. Sťažovateľ nevytvoril pasívnu prekážku cestnej premávky, ale naopak, aktívne vstupoval do jazdnej dráhy motorového vozidla aj v čase, keď sa mu vodič snažil vyhnúť do protismeru a aj keď zastavoval motorové vozidlo. Sťažovateľ dokonca zrýchlil chôdzu v smere vyháňajúceho sa manévru vodiča. Za tohto stavu (aj keď vodič okamžite a bezprostredne reagoval zmenou smeru a brzdením) stret motorového vozidla so sťažovateľom bol už neodvratiteľný. Vodič nevedel a nemohol predpokladať, že sťažovateľ bude úmyselne zrýchľovať svoju chôdzu aj napriek tomu, že menil smer jazdy a znižoval rýchlosť motorového vozidla. Nebyť tejto aktívnej a úmyselnej činnosti sťažovateľa ako podnapitej osoby, nebolo by došlo k stretu s motorovým vozidlom. V aktívnej činnosti sťažovateľa treba vidieť jeho výlučné zavinenie na spôsobenej škode, ktorú si preto znáša sám. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 15Co/228/2011-160 z 18. januára 2012 prvoinštančný rozsudok potvrdil, keď rovnako uzavrel, že zo strany vodiča sa nepreukázalo porušenie právnych predpisov týkajúcich sa prevádzky motorového vozidla.

5. Podaním z 23. septembra 2011 adresovaným prokuratúre a označeným ako „*Podnet na opätovné prešetrenie dopravnej nehody*“ sa sťažovateľ (okrem iného) domáhal pokračovania v trestnom konaní. Okresná prokuratúra Žiar nad Hronom (ďalej len „okresná prokuratúra“) podnet 8. novembra 2011 odložila ako nedôvodný. Podaním z 23. novembra 2011 označeným ako „*Žiadosť o preskúmanie postupu prokurátora – vec: okresná prokuratúra Žiar nad Hronom*“

č. k. 2 P v 311/08“ požadoval sťažovateľ preskúmanie postupu okresnej prokuratúry. Listom krajskej prokuratúry č. k. 3 KP t 599/11-12 z 11. januára 2012 bolo podanie sťažovateľa vyhodnotené ako opakovaný podnet a ako nedôvodné bolo odložené.

6. Podaním zo 7. mája 2012 adresovaným prokuratúre a označeným ako „*Podnet na opätovné prešetrenie dopravnej nehody*“ sa sťažovateľ znova domáhal pokračovania v trestnom konaní, pričom zároveň predložil znalecký posudok [REDAKOVANÉ]. Listom generálnej prokuratúry č. k. IV/4 GP t 80/11-13 zo 4. júla 2013 bolo sťažovateľovi oznámené, že jeho podanie sa vyhodnotilo ako ďalší opakovaný podnet neobsahujúci nové skutočnosti, v dôsledku čoho sa o ňom nekonalo a bol odložený bez prijatia ďalšieho opatrenia.

7. Sťažovateľ podaním z 3. septembra 2018 adresovaným okresnej prokuratúre označeným ako „*Oznámenie o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin*“ predložil znalecký posudok [REDAKOVANÉ] č. 9/2018. Toto trestné oznámenie sťažovateľa odstúpila okresná prokuratúra krajskej prokuratúre a táto následne generálnej prokuratúre, ktorá opätovne upovedomením č. k. IV/4 GP t 91/18/1000-6 z 20. júna 2019 posúdila oznámenie sťažovateľa ako ďalší opakovaný podnet a ako nedôvodný ho odložila.

8. Na základe žiadosti sťažovateľa mu bola poskytnutá správa nemocnice z 18. mája 2008 vypracovaná aneztiológom, podľa ktorej laboratórnym vyšetrením bol síce u sťažovateľa alkohol v krvi zistený, avšak len v množstve 0,38 promile. Vzhľadom na to, že o uvedených skutočnostiach a predložených dôkazoch vyšetrovateľ nemal v čase vydania uznesenia o zastavení trestného stíhania vedomosť, obrátil sa sťažovateľ na generálnu prokuratúru opakovaným podnetom z 11. septembra 2019 a domáhal sa ním zrušenia uznesenia vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania a pokračovania v trestnom konaní. Upovedomením generálnej prokuratúry č. k. IV/4 GP t 91/18/1000-9 z 8. októbra 2019 bol sťažovateľ informovaný, že ním uvádzané skutočnosti nie sú dôvodom na zmenu pôvodného rozhodnutia s tým, že jeho podanie sa tým považuje za vybavené a na ďalšie podnety sa už viac reagovať nebude.

9. Zároveň trestným oznámením z 11. septembra 2019 sťažovateľ požadoval začatie trestného stíhania pre trestný čin marenia spravodlivosti podľa § 344 Trestného zákona. Toto trestné oznámenie krajská prokuratúra prípisom č. k. 3 KP t 448/14/6600-17 z 25. októbra 2019 vyhodnotila ako ďalší opakovaný podnet a s upozornením na uplynutie premlčacej doby vo vzťahu k trestnosti činu vodiča ho nevybavovala.

10. Sťažovateľ podal 12. decembra 2019 ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia svojich práv zaručených čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom generálnej prokuratúry v konaní sp. zn. IV/4 GP t 80/11, resp. v konaní sp. zn. IV/4 GP t 91/18/1000 postupom vyšetrovateľa v konaní sp. zn. ORP-29/DI-ZH-2008 a jeho uznesením z 9. januára 2009, ale tiež v konaní vedenom krajskou prokuratúrou pod sp. zn. 3 KP t 448/14/6600. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 58/2020-39 zo 6. februára 2020 ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a uzneseniu vyšetrovateľa odmietol pre nedostatok právomoci a v časti smerujúcej proti postupu generálnej prokuratúry z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

11. Sťažovateľ vyšetrovateľovi adresoval 16. januára 2020 podanie označené ako sťažnosť podľa Trestného poriadku proti uzneseniu vyšetrovateľa z 9. januára 2009. V prospech jej včasnosti

argumentoval tvrdením, že mu napadnuté uznesenie do dnešného dňa nebolo predpísaným spôsobom oznámené. Prokurátor okresnej prokuratúry po meritórnom prieskume upovedomil 19. júna 2020 sťažovateľa, že uznesenie vyšetrovateľa nadobudlo právoplatnosť, preto podanie vyhodnotil ako podnet, pričom nezistil žiadne pochybenie vyšetrovateľa, ktoré by si vyžadovalo prijatie prokurátorských opatrení. Zdôraznil, že trestné stíhanie v danej veci je premlčané. Sťažovateľa poučil, že prípadná opakovaná žiadosť nebude vybavovaná, o čom sťažovateľ ani nebude upovedomený. Sťažovateľ sa podnetom z 19. augusta 2020 domáhal na generálnej prokuratúre prieskumu zákonnosti postupu okresnej prokuratúry, ako aj vyšetrovateľa. Generálna prokuratúra sťažovateľa 10. decembra 2020 pod č. IV/4 GPt 91/18/1000-17 upovedomila, že jeho podnet bol vyhodnotený ako žiadosť o preskúmanie postupu dozorového prokurátora podľa príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadosti o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní, a bol preto postúpený krajskej prokuratúre na vybavenie. Krajská prokuratúra sťažovateľa 23. decembra 2020 pod č. 3 KPt 79/20/6600-20 upovedomila o zaslaní podania sťažovateľa na okresnú prokuratúru na účel ďalšieho konania. Sťažovateľ sa podaním označeným ako „Podnet“ obrátil 12. januára 2021 na generálnu prokuratúru, keďže postup krajskej prokuratúry podľa jeho názoru nebol správny. Sťažovateľ adresoval 8. apríla 2021 generálnej prokuratúre podanie označené ako „Žiadosť (urgencia)“, v ktorom požadoval oznámenie stavu konania vo veci preskúmania postupu okresnej prokuratúry i krajskej prokuratúry.

III.

Argumentácia sťažovateľa

12. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti rozsiahlo rekapituluje obsah svojich námietok týkajúcich sa merita trestného stíhania, ktoré bolo zastavené. Kritizuje, že:

- v trestnej veci nebol vypočutý,
- informáciu o jeho zdravotnom stave získal vyšetrovateľ spôsobom rozporným so zákonom (čo sa týka obsahu aj formy),
- už v októbri 2008 bol prepustený do domácej liečby a bol schopný sa k meritu veci vyjadriť,
- v čase nehody mal v krvi iba 0,38 promile alkoholu, a teda sa nemohol správať tak rizikovo a nezodpovedne, ako to konštatovala prokuratúra,
- svedecké výpovede [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] boli nesprávne vyhodnotené,
- znalecký posudok [REDAKOVANÉ], na ktorom vyšetrovateľ založil zastavenie trestného stíhania, bol neodborný, čo preukazujú následne vypracované znalecké posudky [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ],
- závery orgánov činných v trestnom konaní o priebehu nehodového deja sú nesprávne a bolo potrebné vyšetrovanie doplniť o ďalšie dokazovanie.

13. Sťažovateľ namieta, že okresná prokuratúra dosiaľ o jeho sťažnosti podanej 16. januára 2020 proti uzneseniu vyšetrovateľa z 9. januára 2009 nerozhodla predpísaným spôsobom a že ho vybavila rutínsky bez vecného a odborného posúdenia. Nadväzne kritizuje právny názor okresnej prokuratúry, podľa ktorého mu uznesenie z 9. januára 2009 nebolo potrebné oznamovať dorúčením, keďže nebol v postavení poškodeného. Preto mu uznesenie vyšetrovateľa do podania aktuálnej ústavnej sťažnosti nebolo riadne doručené a zákonná lehota na podanie sťažnosti podľa Trestného poriadku mu plynúť ani nezačala.

14. Pochybným je aj záver prokuratúry o premlčaní trestného stíhania, pretože nebolo vykonané dostatočné dokazovanie, aby bolo možné vyhodnotiť, či vodič konal úmyselne alebo len z nebanlivosti. Vodič totiž podľa sťažovateľa tesne pred zrážkou najprv pribrzdľoval, ale následne začal rýchlosť jazdy zvyšovať.

15. Generálna prokuratúra sa námietkami sťažovateľa formulovanými v podaní z 19. augusta 2020 nijako vecne nezaoberala a postup orgánov činných v trestnom konaní nepreskúmala. Namiesto toho podania postúpila krajskej prokuratúre, ktorá ho odstúpila okresnej prokuratúre. Na toto podanie ani na ďalší podnet z 8. apríla 2021 už následne orgány prokuratúry nereagovali a meritórne ich nepreskúmali.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K uzneseniu a postupu vyšetrovateľa:

16. Vo vzťahu k uzneseniu a postupu vyšetrovateľa už ústavný súd skoršiu ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), teda z dôvodu nedostatku právomoci. V uznesení č. k. II. ÚS 58/2020-39 zo 6. februára 2020 dôvodil, že proti uzneseniu vyšetrovateľa mal sťažovateľ právo podať sťažnosť podľa Trestného poriadku ako opravný prostriedok.

17. Podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde je návrh na začatie konania neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené. Podaním sťažovateľa zo 16. januára 2020 označeným ako „*Sťažnosť*“ k dodatočnému splneniu podmienky právomoci ústavného súdu vyplývajúcej z čl. 127 ods. 1 ústavy nedošlo. Bez ohľadu na to, či tento procesný úkon prokuratúra vyhodnotila po obsahovej stránke správne, pre ústavný súd je podstatné, že sa ním meritórne zaoberala, čo vyplýva z obsahu upovedomenia č. k. 2 Pv 343/18/6613-10 z 19. júna 2020. Keďže teda zákonná podmienka na odpadnutie procesnej prekážky právoplatne rozhodnutej veci podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde neodpadla, bolo potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) ako neprípustnú.

IV.2. K postupu okresnej prokuratúry, krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry:

18. Sťažovateľove dôvody sa upínajú na postup okresnej prokuratúry, krajskej prokuratúry i generálnej prokuratúry po tom, ako sa sťažovateľ obrátil na prokuratúru podaním zo 16. januára 2020 označeným ako „*Sťažnosť*“ smerujúcim proti uzneseniu vyšetrovateľa z 9. januára 2009. Po jeho vybavení sa podaním z 19. augusta 2020 označeným ako „*Podnet*“ domáhal prieskumu zákonnosti postupu okresnej prokuratúry pri vybavovaní podania („*Sťažnosť*“), ako aj prieskumu postupu samotného vyšetrovateľa a navrhoval zrušiť uznesenie z 9. januára 2009.

19. V tomto rozsahu nie je daná prekážka rozhodnutej veci podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde. Uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 58/2020-39 zo 6. februára 2020 totiž objektívne nemohlo postihnúť skutkové okolnosti, ktoré nastali v období po jeho právoplatnosti.

20. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd konštatuje, že tento článok nemá vecné opodstatnenie v prípade postupu

a rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní, keďže sa tento článok týka iba rozhodnutí súdov rozhodujúcich o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania pred súdom, a nie v konaní pred iným orgánom verejnej moci (III. ÚS 206/06, III. ÚS 2/09, II. ÚS 494/2014, IV. ÚS 132/2020, IV. ÚS 185/2023). V dôsledku uvedeného ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

21. Pokiaľ ide o namietané porušenie ostatných sťažovateľom označených práv, ústavná sťažnosť bola podaná v čase (august 2021), keď márne čakal na reakciu krajskej prokuratúry na jeho podanie z 19. augusta 2020, ktoré bolo prokuratúrou vyhodnotené ako žiadosť podľa príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadosti o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní. Ani generálna prokuratúra nereagovala na jeho podania z 12. januára 2021 a 8. apríla 2021, ktorými sa domáhal rozhodnutia o svojom podaní z 19. augusta 2020.

22. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni v zásade od okamihu vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, keď sa dotknutá osoba stáva procesnou stranou v konaní buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02, III. ÚS 77/09). Jednou zo základných podmienok na vyslovenie povinnosti nahradiť škodu je, aby poškodený svoj nárok uplatnil voči určitej osobe – obžalovanému (obvinenému). Z uvedeného vyplýva, že vo veci poškodeného sa konanie začína uplatnením si nároku na náhradu škody voči určitej osobe, ktorej určitosť je vyjadrená najskôr vznesením obvinenia (III. ÚS 324/05, I. ÚS 18/06, IV. ÚS 44/06, III. ÚS 109/06, I. ÚS 212/07, II. ÚS 212/07, IV. ÚS 232/08, II. ÚS 75/2010, III. ÚS 254/2010, III. ÚS 121/2012, III. ÚS 508/2012, II. ÚS 481/2013, IV. ÚS 17/2018, IV. ÚS 352/2020). Až vznesenie obvinenia je podľa právneho názoru ústavného súdu tým momentom, ktorý dáva poškodenému v trestnom konaní možnosť uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z neho robí „vec“ na prerokovanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Aj z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote priznaného čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Wemhoff v. Spolková republika Nemecko z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 1936/63, bod 18).

23. Ústavný súd však neopomenul, že v ústavnej sťažnosti kritizovaný časový úsek, v rámci ktorého sa sťažovateľ na prokuratúru svojimi podaniami obracal, stojí mimo procesných rámcov trestného konania, ktoré bolo ukončené jeho zastavením (bez ohľadu na to, či k tomu došlo krátko po vydaní uznesenia vyšetrovateľa ešte začiatkom roku 2009, alebo až meritórnym posúdením sťažovateľovej kritiky dozorovým prokurátorom v auguste 2020), preto použiteľnosť judikatúry zameranej na trestné konania prebiehajúce „vo veci“ na sťažovateľovu ústavnú sťažnosť je limitovaná.

24. Ústavný súd konštatuje nečinnosť (pasivitu) okresnej prokuratúry, krajskej prokuratúry i generálnej prokuratúry vo veci vybavovania podaní sťažovateľa. Zároveň však zdôrazňuje, že na vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľa subjektívnej povahy nepostačuje eventuálny záver o formálnom nesúlade medzi postupom či rozhodnutím orgánu verejnej moci (aj prokuratúry) a literou právneho predpisu. K formálnemu rozporu musí pristúpiť aj záver

ústavného súdu o existencii reálneho zásahu do subjektívno-právnej sféry sťažovateľa v takej intenzite, že to odôvodňuje vyslovenie porušenia jeho základných práv.

25. Najprv ústavný súd prizvukuje, že aj na prokuratúru sa fyzické osoby a právnické osoby môžu obracať, a tým realizovať svoje základné právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, len v medziach zodpovedajúcej zákonnej úpravy. Tá je daná zákonom č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), ktorý umožňuje subjektom práva podávať podnet smerujúci k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti (§ 31 ods. 2 zákona o prokuratúre). Súčasne však § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre ustanovuje, že postupom podľa tohto zákona sa nemožno domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v trestnom konaní vrátane postupu spočívajúceho v preskúmaní postupu policajta v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania podľa Trestného poriadku.

26. Sťažovateľovo podanie zo 16. januára 2020, ktoré koncipoval ako sťažnosť proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania, dozorový prokurátor síce nevyhodnotil ako opravný prostriedok podľa Trestného poriadku, ale meritórne ho preskúmal a sťažovateľovi na nastolené otázky v upovedomení z 19. júna 2020 odpovedal. Pre ústavný súd má tak reakcia príslušného prokurátora relevanciu z hľadiska toho, že sťažovateľovi ochrana jeho základným právam poskytnutá bola. Následne sťažovateľ podával podania, ktoré sám označoval ako podnety. Ako však už bolo s odkazom na zákon o prokuratúre uvedené (bod 24), podnetmi sa nemožno domáhať preskúmania zákonnosti postupu policajta ani prokurátora v trestnom konaní. Preto chýbajúca reakcia (formálne vzaté nečinnosť) prokuratúry po tom, keď jej sťažovateľ doručil svoje podnety, ani nemôže byť konfrontovaná s kritériom zákonnosti.

27. Základné práva, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, vyjadrujú kvalitatívne požiadavky na inú (teda aj prokurátorskú) právnu ochranu, ktorej sa možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto základné práva vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). Keď potom zákon neposkytuje ďalší prostriedok slúžiaci ochrane subjektívnych práv, nemožno orgánu právnej ochrany vytknúť, že je nečinný po tom, čo bol ďalší prostriedok napriek tomu podaný, ak zákon nepredpisuje formálny postup jeho vybavenia, prípadne dokonca zakazuje orgánu verejnej moci na také podanie prihliadať (§ 33 ods. 1 zákona o prokuratúre) a jeho podávateľa o neprihliadaní upovedomovať (§ 33 ods. 2 zákona o prokuratúre).

28. Ústavný súd však neopomína, že požiadavka zákonnej úpravy priestoru na realizáciu základných práv sa nevzťahuje na základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy (pozri taxatívny výpočet v čl. 51 ods. 1 ústavy) a že v hierarchicky organizovanom prostredí prokuratúry je príkazom generálneho prokurátora č. 11/2019 umožnené vybavovať žiadosti dotknutých osôb o preskúmanie zákonnosti postupu prokurátorov v predsúdnom trestnom konaní. I keď je zákonná opora pre príkaz s takýmto obsahom (§ 10 ods. 2 zákona o prokuratúre) minimálne diskutabilná (generálnemu prokurátorovi ústava nepriznáva normotvornú právomoc), z pohľadu úlohy ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je relevantné, že postup nadriadeného prokurátora po podaní žiadosti môže viesť k zmene právneho postavenia žiadateľa, a tým vyvolať dopad aj na jeho základné práva.

29. Na sťažovateľovu kritiku na nečinnosť prokuratúry ústavný súd nahliada predovšetkým vo svetle významu sťažovateľom očakávanej právnej ochrany. Význam veci pre sťažovateľa totiž

predstavuje v zmysle judikatúry ESLP i ústavného súdu podstatné kritérium vyhodnocovania súladu žalovaného postupu s požiadavkou konania v primeranej lehote, resp. bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, II. ÚS 188/2015).

30. Po vydaní uznesenia o zastavení trestného stíhania podal sťažovateľ civilnú žalobu, ktorou sa domáhal svojho hmotného práva mimo rámca trestnej jurisdikcie. Žaloba bola zamietnutá, teda o nej bolo právoplatne rozhodnuté meritórne, a to tak, že sťažovateľovi nárok na náhradu škody nepatrí. Následne znovu obrátil svoju pozornosť na prostriedky trestného práva a v období od mája 2012 do októbra 2019 sa viackrát obrátil na prokuratúru s rôznymi podaniami, ktorými sledoval ďalší priebeh trestného stíhania v spornej veci. Keďže nebol úspešný, podal ústavnú sťažnosť, ktorá bola ústavným súdom (II. ÚS 58/2020) v nie nepodstatnej časti (voči dovedty prebiehajúcim postupom generálnej prokuratúry) odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

31. Ústavný súd konštatuje, že význam postupov prokuratúry v období, ktoré podlieha prieskumu ústavného súdu na základe aktuálnej ústavnej sťažnosti, je pre sťažovateľa už len minimálny. Tým ústavný súd nijako nemieni zľahčovať subjektívnu ľudskú ťaživosť situácie, v ktorej sa sťažovateľ po tom, keď utrpel vážne poranenia pri dopravnom incidente v roku 2008, ocitol. Pokiaľ však ide o právne nároky z uvedenej skutkovej okolnosti plynúce, možno subjektívne prežívanie sťažovateľa ako ľudskej bytosti zohľadniť len v miere, akú právne pravidlá pripúšťajú. Na to poskytnutý priestor sťažovateľ intenzívne využíval od roku 2009 až do roku 2021, svoju predstavu o právach vyplývajúcich z poškodenia jeho zdravia sa mu však u viacerých orgánov verejnej moci nepodarilo presadiť. Ani v civilnom spore o náhradu škody sťažovateľ neuspel a sudy so zreteľom na skutkové okolnosti veci konštatovali, že sa mu nepodarilo preukázať porušenie povinností na strane vodiča. Ak v civilnom procese primárne účelovo určenom na riešenie sporu o jeho hmotné právo bola sťažovateľovi nastolená právna istota, nemožno ignorovať objektívny pokles významu ďalšieho trestnoprávneho preverovania, ktoré sa na škodové nároky zameriava len sekundárne, pretože jeho dominantou je hmotný trestnoprávny vzťah medzi páchatelom trestného činu a štátom, nie hmotnoprávny vzťah medzi páchatelom a poškodeným. Aj judikatúra ústavného súdu stabilne prízvukuje, že čl. 46 ods. 1 ústavy neobsahuje také právo na inú právnu ochranu, do ktorého obsahu by patrilo aj právo na to, aby orgány prokuratúry začali voči konkrétnej osobe trestné stíhanie (IV. ÚS 211/04). Právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie určitej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03, IV. ÚS 352/2020). Obdobne ani z čl. 6 dohovoru nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní (Dziedzic v. Poľsko, č. 50428/99, rozhodnutie ESLP z 25. 11. 2003, bod 6; Helmers v. Švédsko, č. 11826/85, rozsudok z 29. 10. 1991, bod 29; Kusmierek v. Poľsko, č. 10675/02, rozsudok z 21. 9. 2004, bod 48).

32. Ústavný súd tak po preskúmaní ústavnej sťažnosti i relevantných skutkových okolností sťažovateľovej veci dospel k záveru, že svoju ústavnú sťažnosť podal v čase, keď význam formálne prebiehajúceho procesu vybavovania podaní adresovaných prokuratúre 16. januára 2020, 19. augusta 2020, 12. januára 2021 a 8. apríla 2021 dosahoval z pohľadu jeho práv zanedbateľnú intenzitu. Ústavnú sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označených práv sťažovateľa postupmi okresnej prokuratúry, krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

33. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti zostalo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami formulovanými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého uznesenia vyšetrovateľa, príkaz konať, finančné zadosťučinenie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu